33ste jaar. — Nr 1. Zaterdag 2 Januari 1886.

DE POSTRIJDER

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement
Drie maal per week **6** francs per jaar.
Twee » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 2 JANUARI.

NIEUWJAARSGIFTEN

AAN Z. H. LEO XIII.

Eerw. H. Peeters, deken van Tongeren,	fr.	100,00
Ridder O. Schaetzen, volksvertegenw.	»	100,00
Mevr. we Schaetzen,	»	50,00
M. Deploige-Depaifve,	»	25,00
Onbekend van Membruggen	»	2,00
M. Collée, uitgever,	»	10,00
Totaal	fr.	287,00

Van alles wat.

En daarmee is het jaar alweer eens om, en sedert gisteren is een nieuw jaar uit het ei gekomen.

Het oud heeft maar heel treurige herinneringen nagelaten. Heer, boer, landbouwer, handelsman, ambachtsman, iedereen heeft te klagen gehad en niets doet voorzien dat er verbetering op handen is.

Wat zal het jaar 1886 uitbroeien ? Dat weet onze Lieven Heer.

Als de *Postrijder* meester was, en al zijne wenschen kon verwezenlijken, dan waren er in het jaar 1886 geene ongelukkige menschen meer op de wereld. En wie weet of onze Lieven Heer den *Postrijder* niet zal verhooren ?

Ik wensch dan aan alle menschen den vrede, het geluk en de volbrenging van al hunne verlangens. Ik wensch dat alle brave menschen zich de hand geven om het kwaad te bestrijden en de zegepraal van het goede te verzekeren. Ik wensch dat de onnoozele lieden die zich door de bedriegelijke drogredenen der geuzen hebben laten verleiden, de oogen openen en op den waren weg der deugd en der waarheid terugkomen. Ik wensch dat de tongersche geuzen-gar n, die op niets anders uit zijn dan op het eren van den geest onzer godsdienstige bevolking, eindelijk begrijpen dat zij voor God en de menschen verantwoordelijk zijn voor de gevolgen van hunne handelwijze. Ik wensch dat zij zich met alle weldenkende lieden voegen om samen te werken tot het verspreiden van de ware denkbeelden die den grondslag zijn van alle goedingerichte maatschappij.

Die laatste wensch zal heel waarschijnlijk in het water vallen.

⁂

De *Postrijder* strijdt sedert twee-en-dertig jaren om de vrede en de eendracht onder zijne medeburgers te herstellen. Hij is er tot hiertoe niet in gelukt ; zal hij gedurende het jaar 1886 dit doel bereiken ? Hij wenscht het zonder het durven te hopen.

De geuzen onderhouden de tweedracht uit eigenbelang, zij doen aan de onnoozele menschen gelooven dat de oorlog tegen priester en kerk moet gevoerd worden, dat dit het belang is van den burger en de grondslag van alle vrijheid en vooruitgang. En men vindt menschen, dom en onnoozel genoeg om zich zulke rotte appelen voor citroenen te laten verkoopen.

Die onbloedige oorlog der geuzen tegen alle grondsteunen der christene maatschappij zal ongetwijfeld in 1886 voortgezet worden met diezelfde onwaardige wapens die zij tot hiertoe gebruikt hebben. Wij voeden de hoop niet om de aanvoerders der geuzenpartij tot inkeer te brengen ; maar wat wij hopen dat is dat de blinde schapen ziende zullen worden en dat de geuzen in de woestijn zullen prediken.

Ondertusschen moeten de goede en brave menschen elkander ondersteunen. Helpt u en God zal u helpen, zegt het spreekwoord. Onze Lieven Heer is immers nog niet dood !

⁂

Lezers vanden *Postrijder*, gij hebt u waarschijnlijk al dikwijls gevraagd wie toch dat gebruik der nieuwjaarswenschen en der nieuwjaarsgiften wel zou kunnen uitgevonden hebben. Wij zullen in korte woorden u die geschiedenis uiteen leggen en u mededeelen wat wij daarover gevonden hebben.

De oude Grieken kenden dit gebruik niet. Het komt ons van de Romeinen af. Aan de poorten van Rome bestond een bosch van palme boomen, gewijd aan *Strenua*, de godin der sterkte, waarvan het fransch woord *étrennes* of nieuwjaarsgiften afkomt. Op den eersten dag van het jaar kapte men takken van die boomen af, die onder den schoonen hemel van Italië altijd groen blijven, en men bood zeven, als teeken van vrede en van eendracht, aan Tatius, koning der Sabynen, aan wie Romulus de helft van zijnen troon afgestaan had, sedert de vereeniging der twee volkeren.

De Romeinen maakten eenen feestdag van den nieuwjaarsdag. Zij wijdden hem aan Janus, den God met de twee aangezichten toe, waarvan het eene naar het jaar dat eindigde en het andere naar het jaar dat begon gekeerd was. Ter zelfder tijd deed men zich gelukwenschen en zond men zich geschenken, die toch in het begin maar uit dadels, vijgen en honing bestonden. Daardoor wilde men zeggen dat men zich den eene den andere een zalig en gelukkig jaar wenschte. Allengskens werden de nieuwjaarsgeschenken al schooner en rijker.

Onder het Roomsch keizerrijk schonken de senateurs de ridders en het volk groote sommen geld aan Augustus en zijne opvolgers. Deze sommen werden besteed tot het opbouwen van nieuwe tempels en beelden ter eere der goden.

Tiberius verbood dat men nieuwjaarsgeschenken gaf eens nieuwjaarsdag voorbij : Caligula, die zijne intresten verstond, verklaarde dat hij het geheel jaar door nieuwjaarsgiften zou ontvangen.

Van Rome strekte dit gebruik zich uit tot de volkeren der welke zij heerschte : de Grieken en de Gallischen leerden alzoo de nieuwjaarsgiften kennen.

De eerste kristenen wilden van dit gebruik niet hooren. Zij beschouwden het als een overblijfsel des heidendoms en der afgoderij.

⁂

Hedendaags, bij alle de volkeren, welke ook hunne godsdienst zij, kent men de nieuwjaarsgiften. Zij zijn eene noodzakelijkheid geworden aan de welke men niet ontsnappen kan. Waar is de tijd naartoe dat men vijgen of honing voor nieuwjaarsgeschenken gaf ? Aan de damen geeft men nu juweelen, aan de meisjes poppen, aan de jongens speelgoed en aan allen suikergebaksels. Aan de vreemdelingen zendt men visietkaartjes, aan de onderdanen geeft men geld. Men zou waarachtig zeggen dat het eene schuld zij die den eersten januari vervalt

Menige meesters zouden weldra van dit gebruik ontslagen zijn, indien zij aan hunne onderdanen de woorden zeggen, welke kardinaal Dubois tot zijnen kenkempter sprak : « Ik geef u voor nieuwjaar al wat gij mij in het jaar gestolen hebt. »

In de grootsteden moeten de bakkers, slachters, enz., tweemaal nieuwjaar geven ; aan de meesters en aan de onderdanen. Om daaraan te ontsnappen hebben zij wat nieuws uitgevonden. Als het op nieuwjaar afgaat, kondigen zij aan door de gazetten, dat zij de nieuwjaarsgiften aan de armen afstaan. Voorzeker hebben zij daar profijt bij.

⁂

Men zegt dat op nieuwjaarsdag veel gewenscht wordt, waarvan men het eerste woord niet gelooft ; men zegt ook dat dit gebruik veel geld kost. Daar is misschien wel wat waar in, maar van eenen anderen kant moet men er bij voegen dat men dien dag veel gelukkige menschen en vrolijke gezichten ontmoet. Is dat ook niets waard ?

⁂

Die **meeting van de Allée verte** waar de landbouwers beslist hebben van zich tot het gouvernement te wenden om te vragen dat er inkomrechten zouden geheven worden op de vreemde graanen en het vreemd vee, die vervolgen meeting ligt het geuzenblad gelijk een plaveisteen op het hart.

Eerst een uitval tegen de redenaars die inkomrechten vragen ; daarna een hoop beleedigingen tegen de boeren die men moest de stad uitjagen.

Vandaag is het weer een ander liedje ! Een ongeschoren geloofsprediker van het geuzenblad bewijst, gelijk twee maal twee vijfis, dat de rechten op het vee zullen schade doen aan de markten van Tongeren !

Eerste prijs van redeneerkunde aan het geuzenblad !

Daar hebben de menschen van Tongeren nu eens hartelijk mee gelachen ! Hebt gij nog ooit zulken schaapskop gehoord die u heel serieus komt vertellen dat de markten van Tongeren zullen te niet gedaan worden door de inkomrechten op de vreemde graanen en beesten ? 'T is waarachtig nooit op een konterbas gespeeld !

Willen wij u eens leeren, domme jongens van het geuzenblad, wat voor ol nadeelig is voor de markten van Tongeren ? Dat zal ganw gezegd zijn en men moet geen groot verstand hebben om het te begrijpen.

Wanneer de boer goede zaken doet dan zijn de markten van Tongeren bloeiend ; en wanneer de boer arm is dan zijn onze markten maar slap.

Wanneer de boer eenen goeden prijs krijgt voor zijne graanen en zijn vee, dan vreest hij niet om iets te verteeren en daarvan gevoeden zich altijd de winkels der stad ; maar wanneer zijne beurs plat is, dan doet hij gelijk iedereen alle man, hij komt niet naar de stad omdat hij niets te koopen of te verkoopen heeft en dan kan de tongersche winkelier op zijn vingeren fluiten.

Dat bewijst eene zaak, te weten : alles wat voordeelig is voor den boer, dat is ook voordeelig voor de markten der stad.

Nu, het is onbetwistbaar dat de beschermende rechten op vee en graanen voordeelig zijn voor den landbouwer ; daarover valt niet te twisten. Is het dan niet belachelijk van te zeggen dat de stemming van inkomrechten zou nadeelig zijn voor onze markten ?

Wilde men de geuzen laten bezig zijn, dan deden zij den boer zijn laatste hemd uit, en als zij den landman dood arm zouden gemaakt hebben, dan zouden onze markten zeker bloeiend en voorspoedig zijn ! Als de boer geen roode duit meer op zak had, dan zouden onze winkeliers op onze marktdagen schoon door hunne winkelvenster staan te kijken en dan zouden zij den lof zingen van die verstandige geuzen die de boeren tot den bedelzak zouden gebracht hebben.

De groote meerderheid der inwoners van Tongeren leeft van den boer, dat moet men maar met vergeten. Als de boer zal ten onder gaan dan zal de handel van Tongeren op den rug liggen.

Daarom moet men met zulke verachting van den boer niet spreken, hem de stad willen uitjagen en alle maatregelen bestrijden die voor doel hebben hem ter hulp te komen.

Onze complimenten aan den uil die dat ding in het geuzenblad gesmeerd heeft.

⁂

Onze lezers hebben zeker nog niet vergeten, hoe de geuzen-partij van Frankrijk, over eenige weken, tegen de priesters uitviel en hun een echten vervolgingsoorlog aandeed, omdat zij de geloovigen ingeducht hadden over de algemeene kiezingen, die in dat land gingen plaats grijpen.

Een lid der Fransche Kamers, M. de Baudry d'Asson, die in 't geheel geen heilige is, maar een rechtzinnig man, sprak verleden dinsdag over die vervolging, en zegde onder anderen het volgende nopens het gedrag der fransche priesters.

« De geestelijkheid, aangevallen en vervolgd « door de Fransche Republiek, heeft volkomen « 't recht zich te verdedigen ; ja, volgens mij heeft « zij niet slechts het recht, maar 't is haar « plicht. *Ik zeg dat een priester die zich niet met « de verkiezingen bezig houdt, niet genoegzaam van « zijne plichten doordrongen is, en de zending « niet verstaat, welke hem door God werd toever- « trouwd.* »

Wat de heer de Baudrij d'Asson van de Fransche priesters zegt, past alleszins ook op de Belgische. Hier, gelijk in Frankrijk, moet de priester in de kiezingen strijden omdat niet de zoo gezegde politiek, maar de belangen van den godsdienst, de belangen der zielen in het spel zijn. De liberalen of geuzen, opgeleid door de vrijmetselarij, willen van geenen godsdienst ; zij hebben hem eenen eeuwigen haat toegezworen omdat hij hunne schanddaden veroordeelt. Met dit oogzicht joegen zij den priester uit de school en de *zusters* uit de godshuizen ; met dit inzicht spuwt de liberale drukpers dagelijks in de wereld duizenden boeken en gazetten waarin al wat heilig en eerbiedwaardig is door het slijk getrokken wordt ; met dit inzicht verspreidt en hangt men openbaar ten toon de zedeloose printer en schilderijen, met dit inzicht richt men overal volksbedervende feestelijkheden in en doet men voordrachten geven, die onder den naam van wetenschap de goddeloosheid, de vrijdekerij en vervolgens de *vrijleerij* als toppunt van beschaving aanschouwen. Nog met hetzelfde inzicht trachten zij wetten uit te brengen om aan de christene jongelingen het aanvaarden van den geestelijken staat onmogelijk te maken en de betaling te beletten die jaarlijks aan de katholieke priesters gedaan wordt, in vergoeding der gestolen kerkgoederen in 1790. En de priesters, die als schuldwachten in Godskerk aangesteld en met hare belangen belast zijn, zonden met de armen overeen en zonder de stem te laten hooren, den vijand moeten zien naderen en de zielen, hun toevertrouwd, laten ontrooven ? Neen dit kunnen, dit zullen, dit mogen zij niet. « Het is hun recht, 't is hun plicht — gelijk de « Baudrij d'Asson het nog zegt — al hunnen « invloed op de geloovigen te gebruiken om « stemmen te winnen voor candidaten, die in de « Kamers den godsdienst en de rechten der « geestelijkheid zullen voorstaan. »

⁂

Het parket van Brussel, na langen tijd werkeloos gebleven te zijn tegenover de vuile onzedelijke boeken, waarvan de hoofdstad is overstroomd, had eindelijk vervolgingen ingespannen tegen drij uitgevers, die boeken tentoonstelden en verkochten, vaarvan de titels reeds deden vermoeden wat er achter schuilde.

Nauwelijks was de zaak voor het assisenhof opgeroepen of de liberale drukpers — die soms met verontwaardiging den Mechelschen katechismus een onzedelijk boek noemt ! — nam de verdediging van die uitgevers op en verweet het parket *eene fout* begaan te hebben.

Voor de strenge zedenmeesters bestaat er geene hoegenaamde schending der zeden bij middel der drukpers. De boeken waarin men alles durft vertellen wat een deftig mensch nooit hooren of lezen mag, zijn voor hen meesterstukken, en 't is als « verdedigers der kunst » dat zij de volledige vrijheid, de handeloosheid eischen, voor de schrijvers en uitgevers van die vuiligheden.

Dit alles is zeker beklagenswaardig en toont hoe rechtzinnig de liberale drukpers is wanneer zij zich — in zekere bijzondere gevallen — als wreekster der openbare zedelijkheid voorstelt.

Doch wat nog beklagenswaardiger is, dat is de uitspraak der Brabantsche jury, die de uitgevers der aangeklaagde boeken heeft vrijgesproken.

Wat er, na deze vrijspraak, van den Brusselschen boekhandel gaat geworden, is eene vraag die de tijd zal oplossen. Het openbaar ministerie heeft immers verklaard dat het, ingeval eener vrijspraak, geene vervolging van dien aard meer zal inspannen.

⁂

Men klaagt tegenwoordig fel over de armoede die in zekere steden heerscht, en, natuurlijk dat is alweer de schuld van het ministerie.

Wilt gij eenen goeden raad hebben, heeren liberalen ? Gaat eens in uwen zak en geeft ruimschoots aalmoezen aan de armen, zooals de katholieken doen.

Praten zijn geen oorden, jongens, en met te geven zult gij toonen dat ge volksvrienden zijt, beter dan met al uwen ijdelen praat tegen het ministerie.

⁂

De kloosterlingen zijn luierikken, zeggen de geuzen, en van den anderen kant beweren diezelfde « sterke geesten » dat de kloosterlingen hard werken en den handel veel schade doen ! Kooop dat aaneen ! De geuzen hebben waarlijk het poeder uitgevonden !

⁂

Men weet hoe de geuzen-bladen altijd schreeuwen tegen het zoogezegd voorrecht der Seminaristen, die van den soldatendienst vrij zijn zonder dat anderen echter in hunne plaats moeten optrekken. Welnu, dit jaar zijn er 154 geuzen-onderwijzers vrij van dienst, terwijl slechts 39 seminaristen in dit geval zijn. En wat dient er meer gezeid ?

⁂

Zijn er nog menschen die geloof hechten aan het liberaal zagement der schoolverwoesting ?

Wij gelooven het niet ; doch, mocht er hier of daar nog dergelijke snul nestelen, het volgende zal hem het bewijs leveren dat de liberalen hem met hunne « schoolverwoesting » eenvoudiglijk voor den zot hielden.

In eene der laatste zittingen van den liberalen gemeente raad van Silly, in het Walenkwartier, heeft een der hevigste leden van den raad, een onverzadelijke pastoorsvreter, de afschaffing voorgesteld van de officieele bewaarschool die ten minste 50 leerlingen telt.

Hoe vindt gij het, medeburgers ?

Wanneer een liberale gemeente raad, eene school afschaft die in vollen bloei is en talrijke leerlingen telt, dan hebben onze geuzen er niets tegen in te brengen.

Maar eene katholieke gemeente raad mag geene school afschaffen die volkomen ledig en nutteloos is, of geheel het geuzenkamp huilt en tiert tegen de katholieke... schoolverwoesters !

Wat huichelarij ! Wat schandige komedie !

⁂

Ge w t, medeburgers, dat te Brussel, te Antwerpen in de andere groote steden van het land, de alen het onderste boven liggen en elkander ijks met meer razernij verscheuren.

Hoe komt dat radicalen en doctrinairs niet meer vereent zijn en elkander zoo hevig en hardnekkig best. ?

De questie van godsdienstig onderwijs in de gemeente scholen, de herziening der grondwet enz., zijn maar voorwendsels ; ziehier de ware oorzaak dezer tweedracht :

Het volk is de papenvreterij voor goed moede geworden. Het schimpen op priester en godsdienst was vroeger het eenigste punt waarover de geuzen tot akkoord waren en dat door hen op eene be-

---

VERLOREN EER

Een verhaal naar het hoogduitsch.

(3e VERVOLG.)

Nadenkend zag de jonkman de rookwolken na, die in het leidak der boomen verdwenen.

— Weet gij hoe men over den mulder spreekt ? vroeg hij. Men zegt dat zijn geld op is, dat hij niet zoo bemiddeld is, als men algemeen gelooft.

— Zwijg toch daarvan ! antwoordde Dora verwijtend, zijn geld heeft mij niet aangetrokken.

— Dan hebben zijne bedreigingen u gedwongen en een afgedwongen belofte hoeft niemand te houden.

— Ik heb ze hem vrijwillig gegeven ter wille mijner moeder ; ik moet en zal ze getrouw zijn !

Een trek van bitteren hoon vertoonde zich om Willem's mond ; hij sprong op, zijne oogen schoten vuurstralen en deze zonden het meisje gedood hebben, indien zij een vernietigende kracht bezeten hadden.

— Toen gij hem het jawoord gaaft, schondt gij den aan mij gedanen eed van trouw, sprak hij, zich met moeite bedwingende. Gij maaktet u aan meineed schuldig, toen gij u met hem verloofdet ; met een schuldig geweten zult gij in den echt treden wanneer gij voor het altaar met hem verbonden wordt. Zij hebben u in een valstrik gelokt Dora ; nog is het tijd, nog kunt gij uw geweten van den schuldenlast bevrijden, indien gij wilt !

— Hoe kunt gij van schuld spreken ! merkte Dora toornig aan. Als gij de daad pleegdet, die u in de gevangenis bracht, hebt gij niet aan mij gedacht, gij zettet niet uwe, neen, ook mijne toekomst op het spel ; door die daad hebt gij de belofte verbroken, die gij mij gaaft. Mijnheer de pastoor heeft mij ook gezegd, dat wanneer een mensch het pad der misdaad betreedt, hij alle banden verscheurt die hem aan zijne familie en zijne vrienden verbinden en zoo hebt gij ook den band verbroken, die mij aan u ketende, Willem. Ik heb u lief gehad en ik heb u nog lief, gelijk geen ander mensch op de wereld ; waart gij eerlijk gebleven dan had niets mij van u kunnen scheiden !

— Dan bewijst het dat gij mij liefhebt ! bruischte de jonkman op. Geef den mulder zijn woord terug en vertrouw op mij, ik zal werk vinden, en als de winter om is, haal ik u. Hier kan ik niet blijven, er zou een ongeluk gebeuren, als allen mij zouden vermijden gelijk een schurftigen hond ; maar elders waar niemand mij kent, daar zal ik toonen wat ik kan, als ik voor u werk. Wees barmhartig, Dora, bedenk, dat gij mij in het ongeluk stort wanneer ook gij mij verlaat, dat ik dan niemand meer zie op Gods wijde wereld bij wie ik heil en troos kan zoeken ! Zeg mij slechts één woord, en ik ga blijmoedig en tevreden heen en indien ik over een jaar niet weerkom en u afhaal, dan moogt gij denken, dat ik een slechte kerel ben, die uwe liefde niet verdien.

Hij had de handen van het meisje gevat, hij wilde haar in zijne armen sluiten ; maar zij onttrok zich aan zijne onhelzing en week een paar schreden terug.

— Ik kan niet, zegde zij, ik moet mijn belofte houden. Zie mij niet zoo woest aan, den lieven God is het bekend hoeveel leed het mij doet u zulks te moeten zeggen ! Ik zal toch ook niet gelukkig zijn, ik weet dat ik het niet worden kan, ik doe het ter wille mijner moeder ! O indien ik alleen stond, dan zegde ik tot u, wij zullen samen wegtrekken en vreugde en leed met elkander deelen, ik wil zelfs met u werken en voor u gaan bedelen, als gij niet werken kondet. Maar ik durf de oude vrouw niet verlaten, de mulder zou zich op haar wreken, hare gansche bezitting verkoopen en haar als eene bedelaarster op straat zetten.

— Zij kan met ons gaan !

— Met ons ? Zoudt gij hare verwijten geduldig kunnen verdragen ? Zoudt gij ons allen kunnen onderhouden ? Willem, het is niet anders, sinds gij van den rechten weg afgeweken zijt, zijn wij gescheiden ; wij moeten denken dat de lieve God het zoo gewild heeft. Ik bemin den mulder niet, maar ik zal eene trouwe en brave huisvrouw zijn en mij over mijn verloren geluk daarmee troosten, dat ik mijne moeder tot aan haar dood toe een gehoorzame dochter geweest ben. Het is niet anders, Willem, en gij kunt het aan niemand wijten, gij zijt er zelf schuld aan.

De jonge man beet zich op de lippen en stampte hevig met den voet op den grond. Een verteerend vuur flikkerde in zijne oogen, en deze wilde, duivelachtige gloed werd nog sterker, toen zijn blik op den molen viel.

Er naderde van dien kant een ruiter langs den weg, die naar het dorp voerde. Dora ontstelde toen zij hem herkende.

— Hij is het... Hagen, sprak zij op den toon van angstige bezorgdheid, ga in het hout, tot hij voorbij is.

— Denkt gij dat ik bevreesd voor hem ben ? vraagde Willem opbruisend. Dat ik teruggekeerd ben, zal hij wel weten, het kan hem dus niet verwonderen, dat hij mij ontmoet.

— Doet het om mijnentwille, smeekte het meisje.

— Wat doet gij om mijnentwille.

— Zijn toorn zou mij treffen !

— Des te beter ; wellicht indt gij dan den moed, met hem te breken !

— Dat zal nooit gebeuren !

— Nooit ? Zie, als ik de rijkaard was en hij de arme slokker dan zoudt gij u geen oogenblik bedenken ! knarsetandde Willem, wiens aangezicht zich met een gloeienden blos van toorn overgoot, ik blijf hier ; allen mogen mij uit den weg gaan, ik doe het niet, en wie mij vijandig in den weg treedt, dien stoot ik neer !

Het ware echter toch reeds te laat geweest om den gehaten mededuiger te ontwijken.

De mulder had, waarschijnlijk door de ontdekking der beide personen daartoe bewogen, zijn paard de sporen in de zijde gestooten ; hij pareerde het dier vlak voor den jongen man zoo scherp, dat het recht op de achterpooten ging staan en bijkans achterover sloeg.

Het was een lange, magere man met scherpgeteekende trekken en donkere doordringende oogen, welker loerenden blik een onaangenamen indruk maakte. Hij was als een stadsbewoner naar de mode gekleed en de zware gouden horlogeketting op zijn vest zoowel als den fonkelenden brillanten ring aan zijn vinger lieten in hem den vermogenden man erkennen.

Zijn oog vestigde zich doorborend op den jonkman, daarna bespiedde hij loerend het bleeke gelaat van Dora, die schuw naar hem opzag.

— Het past u niet, Dora, dat gij met dezen man op een andere plaats een bijeenkomst hebt dan in het huis uwer moeder, sprak hij met een scherpe, harde stem. Gij zijt mijne bruid en deze is...

— Een ontslagen misdadiger ! viel Willem hem met dezelfde scherpte in de rede. Een dief, die hout gestolen heeft, om zijne moeder in haar laatsten stond een warme kamer te verschaffen ! Ja, het is een vreeselijke misdaad, maar ik zou die vandaag nogmaals begaan indien de omstandigheden mij er toe dwongen. Wie echter zijt gij ? Een rijk man, die zijn rijkdom daartoe gebruikt heeft om den arme van het laatste te berooven, wat hem op aarde nog restte ! Ja, gij zijt een rijk man en een eindige schurk bovendien !

De mulder bief met een vloek zijn rijzweep op, maar Dora plaatste zich tusschen hem en zijn tegenstander.

— Hij weet niet wat hij zegt ! riep zij. Hij zal nadenken en inzien, dat ik niet anders handelen kon ; nu vervoert hem nog de wrok om ons harde woorden toe te voegen. Hij heeft ze ook mij toegevoegd, maar ik vergeef hem, ik weet wel dat ik niet goed met hem gehandeld heb, maar het is geschied en kan niet veranderd worden ; hij zal er zich ook in schikken.

— Gij hadt hem uit den weg moeten gaan ! bulderde de mulder, een verachtende blik op den jonkman werpende.

— Ik moest met hem spreken, ik was het hem schuldig, ging het meisje voort ; gij kunt mij vertrouwen, ik zal niets doen, wat mij schande zou kunnen berokkenen.

— Het is schande, als men met iemand verkeert die zijne eer verloren heeft ! bracht Hagen in. Als hij zich op mijn grond of erf durft vertoonen laat ik mijne honden op hem los.

Een kreet van woede ontsnapte aan de vast opeengeklemde lippen des jonkmans. Had hij zijn tegenstander slechts kunnen bereiken, hij zou terstond wraak genomen hebben over deze beleediging.

Over het harde gelaat van den mulder gleed een honende glimlach.

— Hebt gij een andere ontvangst in uwe geboorteplaats verwacht ? vraagde hij spottend. Den ontslagen dief vertrouwt niemand verder dan hij hem ziet ; met welk recht wilt gij protesteeren als men zijne deur voor u gesloten houdt ? Ik weet wel, dat gij op wraak zint en menig boos plan ontwerpen zult, want die eenmaal de voet op de slibberige baan der misdaad gezet heeft, kan die niet meer verlaten. maar pas op, want men zal de oogen open houden en korte metten met u maken, als gij gevaarlijk wordt. Ik rij naar de stad, Dora, en denk niet voor morgen terug